

Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Website: www.rotterdam.nl

Van: P.D.M. Zwart
Telefoon: 14 010
E-mail: bbo@rotterdam.nl

Ons kenmerk: M2211-7809/M2304-3041/
M2304-3034/ M2305-2450/ M2305-2508
23bo006626

Onderwerp: Jaarrapportage Preventief
Fouilleren

Datum: 7 augustus 2023

Aan de gemeenteraad

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

Het jaarverslag preventief fouilleren (2022) is gereed en ik bied dit graag ter bespreking aan uw raad aan. Hieronder vindt u een toelichting bij het jaarverslag.

Over preventief fouilleren heeft de burgemeester u ook enkele toezeggingen gedaan, in deze brief wordt hier verder op ingegaan. Het gaat om de toezegging u te informeren over de afwegingen rondom groepsgericht preventief fouilleren (23bb002739) en het informeren van bewoners bij het aanwijzen van nieuwe veiligheidsrisicogebieden (23bb003109). Deze brief bevat een tussenbericht voor de toezegging u te informeren over de mogelijke aanwijzing van Hoogvliet als veiligheidsrisicogebied (23bb002741). Ook geeft de burgemeester u aan hoe de driehoek omgaat met de motie 'Heiligt het doel de middelen' (23bb003056), ingediend door A.J.A. Maassen (D66 Rotterdam). In deze motie wordt gevraagd:

- Te blijven waarborgen dat er niet groepsgericht zonder afwijkende gedragsindicatie, maar alleen zonder aanzien des persoons preventief gefouilleerd zal worden door de politie in de aangewezen veiligheidsrisicogebieden, door het 'Handelingskader proactief controleren' nogmaals onder aandacht te brengen binnen de Rotterdamse politie-eenheid;
- Bij vaststelling een toelichting te sturen naar de raad waarom de noodzaak tot aanwijzing van de veiligheidsrisicogebieden in kwestie nodig is of blijft - hetgeen wat preventief fouilleren mogelijk maakt - met hierin aandacht voor het subsidiariteitsbeginsel en objectieve- en subjectieve veiligheid

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- Veiligheidskoers Rotterdam 2023-2027

Toelichting:

Jaarrapportage Preventief Fouilleren 2022

In de bijlage treft u de jaarrapportage preventief fouilleren over het jaar 2022 aan. In 2022 zijn in Rotterdam acht gebieden aangewezen als veiligheidsrisicogebied. Namelijk, de

gebieden Charlois, Feijenoord, IJsselmonde, Centrum en Delfshaven, delen van de gebieden Noord (de wijken Oude Noorden en Agniesebuurt) en Kralingen-Crooswijk (de wijken Nieuw- Crooswijk, Oud-Crooswijk, Rubroek Kralingen-West en de Esch) en het bedrijventerrein de Spaanse Polder. Deze gebieden waren voor 2022 ook al aangewezen en zijn in 2022 met een periode van zes maanden verlengd. De Spaanse Polder is met een jaar verlengd.

Resultaten Preventief Fouilleren 2022

Er zijn in 2022 door toepassing van preventief fouilleren meer dan 500 wapens van straat gehaald, waaronder 27 (nep)vuurwapens en 287 steekwapens. Deze aantallen betreffen niet het totaal aantal inbeslaggenomen wapens over 2022, maar alleen de wapens die tijdens preventief fouilleeracties in beslag zijn genomen.

In onderstaande tabel staan de resultaten van de acties preventief fouilleren over de jaren 2019, 2020, 2021 en 2022:

	2019	2020 ¹	2021 ¹	2022
Personen gefouilleerd op straat	5416	3538	4353 ²	11488
Gecontroleerde voertuigen	2573	791	1023 ²	3653
Horecagelegenheden	53	5	8 ²	21
Personen gefouilleerd in horeca	661	81	103 ²	345
Aanhoudingen	161	97	51 ³	145
Aantal arrestanten WWM	51	39	31 ³	64
Aantal arrestanten "overig"	115	53	36 ³	83
Aantal vuurwapens	13	2	12 ²	27
Aantal steekwapens	196	79	106 ²	287
Aantal slagwapens	24	8	10 ²	36
Aantal wapens "overig"	24	91	32 ²	70

¹ Corona

² Cijfers Rotterdam Centrum en Delfshaven over de periode april t/m september 2021

³ Cijfers Rotterdam Centrum en Delfshaven onbekend

De toename in cijfers in de afgelopen jaren is mede te verklaren door meer aandacht voor het instrument preventief fouilleren en een meer eenduidige registratie. In 2022 is geïnvesteerd in een eenduidige wijze van registreren binnen de basisteams van de politie zodat de cijfers een beter beeld geven. Tevens is het aantal gebieden waarin preventief gefouilleerd wordt, per april 2019 uitgebreid met (delen van) de gebieden Noord (de wijken Oude Noorden en Agniesebuurt), Kralingen-Crooswijk en per december 2019 het bedrijventerrein de Spaanse Polder.

Aangescherpte werkwijze politie

In het jaarverslag leest u dat de politie, in samenwerking met het Openbaar Ministerie, de werkwijze rondom preventief fouilleren tegen het licht heeft gehouden. De politie is een lerende organisatie en vanuit die drive kijkt de politie op een professionele en kritische manier naar het eigen handelen. Hieruit zijn enkele aanscherpingen naar voren gekomen. De belangrijkste onderdelen van de werkwijze zijn:

- Het aanwijzen van een interne waarnemer bij iedere preventief fouilleeractie;
- Altijd met 3 of meer collega's een preventief fouilleeractie houden, van wie één de waarnemer is;
- Voorafgaand aan de actie een aselektiviteitscriterium afspreken;
- Bij het aanvragen van een bevel is in principe de locatie leidend, niet de doelgroep;

- Vastleggen waarom een preventief fouilleeractie niet door is gegaan, nadat er een bevel voor is afgegeven. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als er tegelijk een priomelding binnenkomt.

Hieronder een toelichting bij enkele van de genoemde punten.

Het aselectieve karakter van preventief fouilleren

Om het aselectieve karakter van het preventief fouilleren continu te waarborgen is in het handelingskader afgesproken dat voorafgaand aan een preventief fouilleeractie door de politieambtenaren wordt bepaald hoe zij het aselectieve karakter van de actie zullen waarborgen. Zij doen dit door vooraf een aselectiviteitscriterium af te spreken. Dit kan bijvoorbeeld iedere derde persoon of iedere rode auto zijn of iedereen in een bepaald gebied. Ook is het verplicht om vooraf een interne waarnemer aan te wijzen. Dit is een politieambtenaar die tijdens de preventief fouilleeractie toeziet op o.a. het aselectiviteitscriterium en de veiligheid. Dit betekent dat een preventief fouilleeractie uit minimaal drie politieambtenaren moet bestaan, één waarnemer en twee politieambtenaren die kunnen fouilleren.

De locatie is leidend, niet de doelgroep

Uw raad vraagt, middels de motie 'Heiligt het doel de middelen' aandacht voor het fouilleren zonder aanzien des persoons. In de motie wordt opgeroepen te blijven waarborgen dat er niet groepsgericht zonder afwijkende gedragsindicatie gefouilleerd wordt. Bovenstaande toelichting over het aselectiviteitscriterium maakt duidelijk dat politie en OM zeer oplettend zijn op dit punt.

In de gemeenteraad heeft de burgemeester toegelicht dat er niet groepsgericht preventief gefouilleerd wordt. Preventief fouilleren gebeurt alleen in daarvoor aangewezen veiligheids-risicogebieden. Als er in dat veiligheidsrisicogebied aanleiding is om preventief te fouilleren, dan is de locatie dus leidend. De personen die zich binnen dat gebied bewegen, worden automatisch meegenomen in die preventief fouilleeractie. De burgemeester kondigde in het debat van 11 mei jl. aan dat politie en OM binnenkort over het handelingskader zouden spreken. Dat is inmiddels gebeurd. In dit overleg is vastgelegd, onder welke, zeer strenge voorwaarden, het tijdelijk mogelijk is, een specifieke doelgroep aan te wijzen waarbinnen iedereen preventief gefouilleerd kan worden. Deze omstandigheden zijn schriftelijk vastgelegd. Het is mogelijk een doelgroep te selecteren, mits:

- er een acute, grote openbare ordeverstoring met maatschappelijke impact is of binnen korte tijd dreigt te ontstaan, en;
- de algemene veiligheid in het geding is of binnen korte tijd in het geding dreigt te komen, en;
- overige instrumenten/ middelen op dat moment niet toereikend zijn.

De drie voorwaarden zijn limitatief en moeten dus altijd alle drie van toepassing zijn.

Het gaat dus om uitzonderlijke situaties. Bij de te maken afweging is het informatiebeeld leidend. Het Openbaar Ministerie dient altijd (schriftelijk) toestemming te geven. Selectie van personen op basis van bijvoorbeeld huidskleur, nationaliteit, afkomst of religie is niet toegestaan en is in strijd met onder andere de Grondwet en het EVRM. Selectie vindt in deze uitzonderlijke situatie plaats op basis van een specifiek kenmerk van de doelgroep. Een voorbeeld van een kenmerk van een doelgroep kan bijvoorbeeld het dragen van (een kleur van) een bepaald kledingstuk zijn.

Commissie veiligheidsrisicogebieden

In 2023 is een commissie veiligheidsrisicogebieden opgericht. De ambtelijke commissie bestaat uit politie, OM en de gemeente en bekijkt gezamenlijk, zorgvuldig of reeds

aangewezen gebieden verlengd moeten worden en of er een nieuw gebied moet worden aangewezen. De commissie bekijkt iedere aanvraag met dezelfde ambtenaren en eenzelfde kritische blik. Hierdoor ontstaat er meer eenduidigheid in de (verlengings)aanvragen en advisering. Vervolgens wordt zo'n aanvraag of verlenging voorgelegd aan de driehoek, waarna de burgemeester een besluit kan nemen. Na verloop van tijd zal bekeken worden of deze commissie van meerwaarde blijkt te zijn.

Toezegging groepsgericht preventief fouilleren en motie Heiligt het doel de middelen
Met bovenstaande toelichting ga ik er vanuit uw raad voldoende geïnformeerd te hebben om de toezegging over de overwegingen rondom groepsgericht preventief fouilleren (23bb002739) af te kunnen doen.

De motie 'Heiligt het doel de middelen' vraagt het handelingskader professioneel controleren onder de aandacht te brengen. Dat kader gaat niet over preventief fouilleren, maar over alle controlemomenten die de politie kan inzetten, juist bij een verdachte situatie. Het gaat dus om fouilleren op basis van opsporingsbevoegdheden, bijvoorbeeld als iemand een strafbaar feit heeft begaan of om het uitvoeren van een identiteitscontrole. In dit handelingskader worden principes, zoals het selecteren, uitleggen en het bejegenen van personen uitgebreid uitgelegd. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het reflecteren op het eigen handelen achteraf. Het handelingskader professioneel controleren heeft doorlopend de aandacht in de basisteams.

De motie 'Heiligt het doel de middelen' roept daarnaast op de gemeenteraad onderbouwd te informeren over aanwijzing of de verlenging van een veiligheidsrisicogebied. Onlangs zijn de gebieden Feijenoord, Charlois en IJsselmonde verlengd als veiligheidsrisicogebied. In deze gebieden is sprake van verstoring van de openbare orde door de aanwezigheid van (vuur)wapens, dan wel van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan. Andere maatregelen die door de politie in de bewuste gebieden zijn getroffen om bezit en gebruik van (vuur)wapens alsmede geweldsincidenten terug te dringen, hebben hier onvoldoende effect gehad. De burgemeester zal u over toekomstige aanwijzingen dan wel verlengingen blijven informeren.

Ik verwacht met bovenstaande de motie 'Heiligt het doel de middelen' af te kunnen doen.

Hoogvliet (23bb002741) & Informeren bewoners veiligheidsrisicogebied (23bb003109).
Er is toegezegd u te informeren over de mogelijke aanwijzing van Hoogvliet als veiligheidsrisicogebied. Op dit moment is er geen aanleiding om Hoogvliet aan te wijzen als veiligheidsrisicogebied. Zoals in het debat waarin de toezegging werd gedaan, is aangegeven, spelen bij een dergelijke aanwijzing meerdere elementen een rol, waaronder het aantal wapenincidenten. In Hoogvliet zijn op dit moment geen aanwijzingen dat er op een bepaalde plek dermate veel incidenten met wapens zijn dat een veiligheidsrisicogebied proportioneel zou zijn. Uiteraard hebben de veiligheidspartners in Hoogvliet volop aandacht voor dit onderwerp en wordt er ook in de samenwerking met naastgelegen gemeenten veel contact onderhouden omtrent het onderwerp messen en andere wapens. Mocht de situatie in de toekomst wel aanleiding geven tot het aanwijzen van een veiligheidsrisicogebied dan zal dit gebeuren op basis van een onderbouwde aanvraag van de politie die in driehoeksverband beoordeeld en gewogen wordt. Mocht het zo ver zijn, dan zullen uw raad en de bewoners van Hoogvliet daarvan op de hoogte worden gebracht. De burgemeester heeft u namelijk toegezegd bewoners te informeren als er een nieuw veiligheidsrisicogebied wordt aangewezen. Op dit moment is het niet de verwachting dat dit op korte termijn ergens in de stad Rotterdam gebeurt. Op het moment dat een nieuw gebied wordt aangewezen, zal de burgemeester samen met het gebied de best passende vorm bepalen waarmee elke bewoner wordt geïnformeerd. Afhankelijk van de omvang van een gebied zal dit per brief aan de bewoners of met een publicatie in een lokaal dag- of

weekblad worden gedaan. Bij een verlenging van gebieden zal geen extra communicatie worden gedaan, naast het online publiceren op overheid.nl.

Omdat de toezegging over Hoogvliet ook vragen bevatte over Preventie met Gezag zie ik dit als een tussenbericht. In de tweede helft van 2023 wordt verwacht de toezegging af te kunnen doen. De toezegging over het informeren van bewoners meen ik met bovenstaande toelichting als afgedaan te kunnen beschouwen.

Tot slot

De Rotterdamse driehoek staat achter de inzet van preventief fouilleren. Met dit middel worden wapens van straat gehaald en dat beoordelen wij als positief. Zoals in deze brief is beschreven, hebben alle partners in de driehoek volop aandacht voor het aselectieve karakter waar dit middel op stoelt en is de locatie in principe leidend. De aangescherpte werkwijze van politie biedt hiervoor voldoende waarborgen.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

Geen.

Met vriendelijke groet,

V.P.G. Karremans
Locoburgemeester